

Landsbygdsminister Eskil Erlandsson

Landsbygdsdepartementet

103 33 Stockholm

Begäran om en utredning av konsekvenserna av jakt med lös hund

Djurskyddet Sverige och Svenska Rovdjursförbundet hemställer att regeringen tillsätter en utredning som belyser de oönskade konsekvenser som jakt med lös hund medför för såväl hundägarna själva, som för tamdjur, övrigt vilt och människor och föreslår åtgärder för att komma till rätta med dessa.

Bakgrund

Jakt med lös hund är en uppskattad och vanligen förekommande jaktform i Sverige, som bedrivs i olika former och med olika typer av hundar (se bilaga 2)

Jaktformen är dock inte oproblematisk. Att hundar släpps lösa i naturen under jakt leder till problem och konflikter av flera slag. De bestämmelser om hundhållning som finns i lagen om tillsyn över hundar och katter (2007:1150) och jaktlagen (1987:259) innefattar inte någon nämnvärd reglering av specifikt hundanvändningen vid jakt och syftar inte till att undvika de problem som finns.

Problemområden är bland andra:

- Påverkan på fredat vilt
- Bristande utbildning av jakthundar och hundförare
- Ofredande av annat vilt än det avsedda jaktbytet
- Angrepp på tamdjur
- Rädsla och olägenheter för människor
- Olycksrisker i trafik
- Olycksrisker vid björnkonfrontation

(Se bilaga 1)

Jaktformen är problematisk då det gäller revirhävande djur som varg då krav på skydds jakt ofta ställs för att kunna utöva jakt med lös hund i vargrevir. Dessutom löper hundarna risker att skadas och dödas vid konfrontation med varg. Det är dock ett naturligt beteende för varg och lösningar måste beaktas för att skydda både hunden och vargen. Det händer också att jakthundar söker upp björnar, även under deras idevistelse, vilket kan leda till olyckstillbud för såväl hunden som björnen och jägaren. Jakthundarna råkar även ut för konfrontationer med andra vilda djur (företrädesvis vildsvin) och skadas och dödas.

Sverige är ett av få länder som tillåter jakt med lösdrivande hund. Under lång tid har man byggt upp en tradition av jakt med lös hund. Under de senaste decennierna har löshundsanvändningen ökat, men det krävs ingen utbildning av hunden och heller ingen särskild utbildning i hundhållning av den som jagar med lösdrivande hund.

Jakthundanvändningen är dock ett kvalificerat arbete som, om den ska bedrivas i enlighet med intentioner i jaktlagen och lagen om tillsyn av hundar och katter, ställer mycket höga krav på både hund och förare. Endast ett fåtal tjänstehundgrenar ges rätt att arbeta med lös hund, som t.ex polis och militär, och deras hundhållning är strikt reglerad. Jägare med hund tillåts däremot använda hundar på ett sätt som inte välutbildade yrkesanvändare får göra.

Vi menar att det är angeläget att undersöka i vilken utsträckning jakt med lös hund kan orsaka skador eller avsevärda olägenheter under pågående jaktutövning, eftersom denna jaktform äger rum under stora delar av året .

Djurskyddet Sverige och Svenska Rovdjursföreningen hemställer därför att regeringen tillsätter en utredning med bred sammansättning för att se över konsekvenserna av jakt med lös hund och grythundsjakt.

Utredningen bör göra en grundlig undersökning av de negativa konsekvenser och risker som dessa jaktformer i sin nuvarande utformning kan medföra och föreslå vilka åtgärder som måste vidtagas för att dessa ska kunna undvikas.

Det är vår övertygelse att även Sveriges jägarorganisationer skulle dra nytta av att en sådan utredning kommer till stånd och belyser problematiken på ett samlat sätt.

Vi vill se en utredning som ger en bild av jaktformens alla konsekvenser, i avsikt att finna säkrare jaktmetoder för jakthundar, tryggare djurhållning och förutsättningar för en vild fauna där djurens naturliga beteenden, även de oönskade, respekteras och inte bestraffas

Stockholm 111201

Sven Stenson
Ordförande
Djurskyddet Sverige

Roger Olsson
Ordförande
Svenska Rovdjursföreningen

Bilaga 1

Sju problemområden som berör jakt med lös hund

1. Löshunds jaktens påverkan på fredat vilt

Vilda fredade djur påverkas av löshunds jakt där den bedrivs.

Under åren 1990 – 2011 och från att det fanns 8 vargar i landet, har jägarorganisationer återkommande sökt skydds jakttillstånd med anledning av att vargar angripit och dödat jakthundar. Naturvårdsverket har beviljat skydds jakt vid ett antal tillfällen. Länsstyrelserna har i högre grad än Naturvårdsverket tillstyrkt dessa skydds jaktansökningar i sin roll som remissinstans. Något som antyder vilken betydelse exempelvis vargars naturliga revirförsvarende beteende kan få för vargstammen om förvaltningsansvaret helt läggs på en regional nivå. Därför finns starka skäl att utreda vad naturligt beteende hos vargar får för följd för lösdrivande jakthundar, samt hur hänsyn kan tas till vargens naturliga beteende vid jakt.

2. Brist på utbildning hos lösdrivande jakthundar

Det faktum att krav på utbildning av hundar som skall användas för löshunds jakt är obefintlig, ger anledning att befara att fredat vilt oavsiktligt ofta blir ofredat och förföljt vid löshunds jakt. Ett förhållande som också bekräftats vid flera tillfällen då fredade vargar, lodjur och björnar, med kapacitet att fysiskt försvara sig mot påträngande hundar, gett skador på ofredade hundar med påföljande begäran om skydds jakt.

Det finns därför anledning att befara att individer av andra, ej jaktbara arter, men med ringa möjlighet att fysisk försvara sig mot hund, förorsakas stress, skador och lidande utan att det kommer till allmän eller ens jakthundägarens kännedom. Ett förhållande som strider mot intentionerna i Jaktlagens § 5 som anger att

vilt endast får ofredas eller förföljas i samband med jakt. Vid fjällrävseminariet på Varangerhalvön i Norge i augusti 2007 uppmärksammades småviltjaktens störningar på den ytterst känsliga fjällrävsstammen. Hundarna skrämmer fjällrävarna från sina lyor och de återvänder därefter inte, vilket minskar ungarnas överlevnad. Därför bör brist på krav gällande jakthundars utbildning konsekvensutredas.

3. Jakthundars del i skadestatistik

Djurförsäkringsbolaget Agria offentliggör årligen antalet skaderegleringar gällande skador på hund. Mellan åren 1997 och 2010 har antalet skadeärenden årligen legat mellan ca 900 och 1500 med en sjunkande trend. Antalet trafikolyckor svarar för ungefär 95 procent under perioden och gäller ungefär 15700 skadeärende. Övriga skadeorsaker bland dessa skadeärenden är rovdjur, andra vilda djur och vådaskott. Av de raser som drabbas mest dominerar hundraser som används för löshunds jakt.

Agria försäkrar, enligt företrädare för bolaget, något mindre än hälften av landets hundar och det verkliga antalet olyckor mellan åren 1997 och 2010 kan befaras ligga över 30000.

För att få en mer exakt bild över farorna för hundar vid löshunds jakt bör antalet skadeärenden hos alla verksamma djurförsäkringsbolag undersökas och så långt det är möjligt, kartlägga skadefrekvensen hos icke försäkrade jakthundar.

4. Löshunds jaktens förorsakande av lidande för jaktbart vilt

Vid jakt med drivande hund påverkas bytesdjuren på olika sätt. Graden av stress hos bytesdjuret förorsakad av skällande och drivande hund varierar troligtvis med olika hundars olika snabba sätt att arbeta och olika arter av bytesdjur. Eftersom hunden, i de flesta löshunds jaktformer utlöser ett flyktbeteende hos bytesdjuren, finns anledning att dra slutsatsen att en skällande hund är något obehagligt för bytesdjuret som det försöker undvika. Längden av jaktmomentet torde därför ha betydelse för i vilken grad jakten är plågsam och stressande. Av betydelse för graden av stress är också valet av jakthundras och jakthundtyp för olika jaktbyten. I synnerhet om jakthundarna helt saknar utbildning, eller är dåligt utbildade. En högbent drivande hund för har jakt, som inte är utbildad att vara selektivt jagande, kan vara ett stort stressmoment för sitt utvalda byte om den exempelvis börjar driva rådjur. Det finns därför, av jaktetiska skäl, anledning att granska reella möjligheter till efterföljd av gällande regelverk som anger hur löshunds jakt på olika jaktbara arter bör och ska bedrivas.

Det är tillfredsställande att grythundträning inte längre ger möjlighet för hund att komma i kontakt med markör som utgörs av exempelvis levande grävling. Men vid tillämpad jakt finns inte detta skydd för jaktbytet. Det är vanligt att grythunden då kommer i direkt kontakt med jaktbytet i dess tillflyktsort med fysiska skador på både bytesdjur och jakthund som följd. Bitskador som vanligtvis inte är allvarliga, men det finns all anledning att tro att den nära kontakten mellan jagad och jagande är ett mycket stort stressmoment, inte bara för bytet, utan även för jakthunden. Därför finns jaktetiska skäl anledning att granska jaktformen.

Det samma kan man säga om en annan, i Sverige relativt nyetablerad jaktform med lös hund, jakt med så kallade plotthundar. En jaktform som har likheter med den i Storbritannien kritiserade och nu förbjudna rävjakten, men med artskillnad när det gäller villebrådet och som i vårt land gäller björn. Ett antal samtidigt drivande jakthundar som förföljer och ställer ett jagat villebråd med förekommande fysisk kontakt mellan jakthundar och byte. En beskriven jaktform som, ur djurskyddsperspektiv, bör konsekvensutredas.

5. Löshunds jaktens påverkan på tamdjurshållning

Att rovdjur ibland angriper tamdjur, både hägnade och frigående, är ett välbelagt faktum. Att lösa hundar förorsakar problem av samma art och i förmodligen likartad omfattning är mindre känt. Det är dock ingen tvekan att hundars, och då främst lösspringande jakthundars angrepp på tamdjur kan vålla stora skador och Lammproducenterna har påtalat problemet under uppmärksammade former.

När det gäller av staten ekonomiskt reglerade skador, förorsakade av fredade rovdjur och fåglar, finns säkra och överskådliga sammanställningar vid Viltskadecenter. När det gäller kostnaden för skador förorsakade av hundar finns inget material samlat och tillgängligt.

Ofta regleras skadan direkt mellan den skadegörande hundens ägare och den drabbade tamdjursägaren och få andra får kännedom om händelsen. I andra fall regleras skadan genom hundägarens ansvarsförsäkring.

I vilken omfattning skador på tamdjur förorsakade av jakthund förekommer och i vilken omfattning sådana skador belastar försäkringsbolagen och i förlängningen alla försäkringstagare, är svårt att få en bild av. Försäkringsbolag är obenägna att lämna sådana uppgifter till andra än institutioner och myndigheter. För att få en överskådlig bild av problemet krävs en utredning som får tillgång till dokumenterade skador och försäkringsbolags regleringar av dessa.

6. Löshunds jaktens påverkan på människors sociala liv

Hundräddsla hos människor är en realitet. Ser man till att tusentals människor årligen söker läkarvård efter skador förorsakade av angrepp från hund, är rädslan både förståelig och motiverad. Hundar får endast hållas okopplade om hundföraren har full kontroll över hunden och omgående vid behov kan kalla in den, enl. lagen om tillsyn av hundar och katter. Men lagen omfattar inte hundar som används vid löshunds jakt. Därför kan jakthundar springa okontrollerat i marker där även människor befinner sig i andra syften än jakt. Hundar som ofta är energiskt skällande och skrämmande för hundrädda personer. Något som omvittnat avhåller människor från att idka ett önskat naturnära liv med bär- och svamplockning under en stor del av året. Att löshunds jakten därför har en betydande negativ påverkan på hundrädda människors livskvalitet torde vara ställt utom all tvivel och utgör ett problem. Ett annat problem är jakthundar som släpps i områden nära bebyggelse och som uppsöker fastigheter och skapar olägenhet för boende. Hundar som i oskolad jaktiver förföljer och angriper husdjur. Situationer som inte sällan skapar sociala konflikter och missförhållanden mellan jaktutövare och boende. Men i hur stor omfattning och i vilken grad totalt sett kan vara omöjligt att få en bild av utan närmare undersökningar. Något som vår föreslagna utredning kan bringa klarhet i.

7. Löshunds jaktens påverkan på olycksrisker

I Nationella Viltolycksrådets statistik över trafikolyckor med vilt framgår tydligt att de flesta sådana olyckor inträffar under den tid då löshunds jakt bedrivs. Därför finns det anledning att undersöka i vilken omfattning det finns ett direkt samband mellan jakt med drivande hund och trafikolyckor där älg och rådjur är inblandade. Eftersom jägare återkommande skadas av björn, företrädesvis efter björns konfrontation med lösspringande jakthundar, kan en utredning av löshunds jakten också kunna leda till kunskaper som ger möjlighet att minska sådana risker för människor.

Bilaga 2

Jakthundar

Jakthundars historia

Det finns tecken på att människor i Norden använt hundar vid jakt i närmare 9 000 år. Dagens jakthundar är resultatet av hundratals år av målinriktad avel. De hundar som avbildats på hällristningar från bronsåldern liknar dagens älghundar och jaktspetsarna såsom gråhund, jämthund och finsk spets anses därför vara de ursprungligaste jakthundarna i Sverige.

Stövarna kom från kontinenten till Sverige för mindre än 400 år sedan.

De kortbenta drivande hundarna är av yngre datum än de långbenta och har en ännu inte hundraårig historia i Norden.

Fågelhundarna kom hit senare än stövarna och de stående hundarna först för drygt 100 år sedan. Stötande och apportrande hundar kom hit först i mitten av 1900-talet.

Att jaga rådjur med drivande hund är unikt för Norden och har inte tillämpats i så många decennier eftersom rådjuret tidigare inte förekommit i jaktbara stammar.

Omkring 150 000 av Sveriges 700 000 hundar används vid jakt.

Drivande hundar

Följer under skallgivning spårlopan efter vilt och håller det i rörelse så att det så småningom kommer inom skotthåll för pass skyttar.

För att hunden inte skall hetsa drevdjuret är det viktigt att olika hundraser används beroende av vilket djur som jagas. Till exempel är det inte lämpligt att jaga rådjur med en långbent hund då rådjuret lämnar efter sig ett doftspår som är lätt att följa och hunden därför snabbt skulle vara i kapp djuret som därmed hetsas. Haren däremot är betydligt svårare för hunden att spåra varför luktsinnet istället är en viktigare faktor än till exempel långa ben.

Viktigt att drivande hundar får grundlig lydnds- och ledarskapsdressyr så att de håller kontakt under söken och även kan kallas av drevet.

Långbenta drivande hundar

Stövare.

Det finns mängder av olika stövare (hamilton, finsk, schiller mfl). Samtliga stövare är utpräglade jakthundar och används främst vid har- och rävjakt. Stövarna får inte jaga rå- eller hjortdjur pga risken att hunden lätt kommer i kapp och hetsar djuret. Hunden har ganska svagt utvecklad bytesinstinkt, det hunden uppskattar är istället själva förföljandet. Förföljandet sker mer eller mindre under konstant skallgivning.

Kortbenta drivande hundar

Dessa hundar används framförallt som rådjurshundar även om de också kan användas för jakt på hare och räv. Drever, beagle, basset och tax är exempel. Då dessa hundraser har relativt korta ben jagar de med måttlig fart vilket krävs för att rådjuret inte skall hetsas.

Såväl drever som tax har stor jaktlust, ibland tar denna överhanden och hundar jagar timma ut och timma in i en helt annan trakt än där jägaren befinner sig. På senare år har man arbetat med att få fram hundar som har bättre kontakt.

Hundens uppgift är att sätta fart på rådjuret och hålla det i rörelse genom att envetet och i måttlig fart följa dess spår under tät skallgivning. När rådjuret drivs "sakta" på detta sätt ger det sig sällan ut på längre turer för att skaka av sig förföljaren utan håller sig ofta inom ett begränsat område och rör sig i ett mer eller mindre oregelbundet mönster. Man säger att djuret buktar.

I Norge är det förbjudet att jaga rådjur med hund som har mankhöjd över 41 cm och i Finland gäller max 28 cm. Något liknande förbud finns inte i Sverige.

Rådjursjakt med drivande hund bedrivs oftast i mer eller mindre sammanhängande skogsmarker där rådjursstammarna inte är för täta. En bra hund håller kontakt med rådjuret så länge det inte ger sig ut på en längre löpa då den skall återvända till sin förare. Jakt med drivande hund kan bedrivas som ensamjakt eller av två eller tre jägare tillsammans. När drevet väl kommit igång placerar sig jägaren eller jägarna på pass. Drevtider på över en timme tillhör vanligheterna.

Fågelhundar

Denna grupp hundar delas in i stående, stötande och apportrande fågelhundar.

En stående fågelhund fattar stånd för vittring av tryckande fåglar. Under ståndet står hunden orörlig så nära fågeln att den inte vågar lyfta. På kommando från hundföraren skall hunden tvinga fågeln att lyfta. Därefter skall hunden stanna så att den inte kommer i skottlinjen.

Olika typer av setter, pointer samt vorsteh är vanliga hundraser för denna jaktform.

De stötande fågelhundarna, spanielraserna, används även vid jakt på markvilt såsom hare och vildkanin. Hunden söker i nära kontakt med föraren och sätter fart på villebrådet utan att först stå för det. Så fort djuret tar till flykten skall hunden stanna för att inte komma i skottlinjen. Hunden kan även användas för att apportera viltet.

Bland spanielraserna är det främst engelsk springer spaniel och cockerspaniel av jakttyp som används vid denna jaktform.

Apportrande fågelhundar är specialister på eftersök och används således först efter skottet. Den hundras som används är retriever. En bra apportör skall kunna sitta okopplad och notera var fåglar faller och först då såten är slutjagad snabbt samla in dem.

Retrieverraserna används ibland även som eftersökshundar tack vare deras goda luktsinne.

Jaktspetsar

Exempel på hundar ur denna grupp är jämthund, gråhund, älghund, hälleforsaren, karelsk björnhund och rysk laika. Hundarna används främst vid jakt på älg, björn och vildsvin. De nordiska jaktspetsarna, älghundar och skällande fågelhundar, visar ofta intresse för de flesta viltslag. Det är inte ovanligt att en skällande fågelhund även ställer älg och likaså kan vissa älghundar ibland skälla fågel eller mård vilket ibland ställer till problem under älgjakten. Många jägare använder även älghundar för att ställa björn och olika spetsraser har blivit allt vanligare vid vildsvinsjakt.

Till skillnad från drivande hundar eller fågelhundar använder sig älghunden och trädsköllare av såväl luktsinne som hörsel och syn under jakten. Speciellt hörsel sägs ha en stor betydelse för hundens framgång.

Vid älgjakt arbetar älghunden antingen som löshund eller i koppel. Hundens uppgift är att finna älgen åt jägaren så att denne får skottchans. Hunden skall även i viss utsträckning kunna spåra eventuellt skadeskjutet djur. Löshundsjakten är den vanligaste formen vid älgjakt i Sverige och sker främst i de så kallade skogslänen med stora sammanhängande skogsdominerande områden.

När hunden väl lokaliserat älgen inleder den ofta skallgivningen från långt håll och ju närmare älgen den kommer desto tätare blir skallen. Andra hundar vistas ett tag hos älgen innan de inleder skallgivningen för att få älgen att vänja sig vid deras närvaro.

Väl intill älgen försöker sedan hunden hålla den kvar på platsen med ett s.k ”ståndskall”. Om älgen inte står utan går vidare börjar hunden skälla s k ”gångskall” och följer efter. Springer älgen iväg tystnar hunden normalt och försöker ”genskjuta” djuret för att få stopp på det.

Ju längre tid ett ståndskall varar desto mer ökar jägarens chanser. Av den anledningen brukar jägaren ofta låta ståndskallet pågå en längre tid, en timme eller mer, innan ansmygningen påbörjas.

Om älgen inte är ”skjutbar” är det en fördel om hunden är så pass lydlig att jägaren kan locka den av ståndet och koppla den.

Vid vildsvinsjakt agerar hunden på ett liknande sätt som vid älgjakten. Vid vildsvinsjakt skall hunden allra helst ge skall både när den ställt vildsvinet samt när den driver det. Förutom jaktspetsar används även wachtel, tysk jaktterrier, vorsteh och retriever.

De flesta björnar som skjuts i Sverige fällt i samband med älgjakten. Jakten går till på ett liknande sätt där älghundar med tillräcklig rovdjursskärpa ställer björnen som då ofta tagit sin tillflykt till snårig och tät terräng. Rör björnen på sig och går iväg ger hunden ”gångskall”.

Vid eftersök på påskjuten eller skadad björn används två eller tre hundar av säkerhetsskäl där en av dem är kopplad. De lösa hundarnas uppgift är att ”fånga upp” en eventuell attack från björnen.

Skällande fågelhundar är specialister på skogsfågel, speciellt tjäder. Dessa hundar söker efter fåglar på marken, stöter upp dem och håller därefter rätt på i vilket träd fågeln tagit sin tillflykt. Därefter ställer sig hunden vid det aktuella trädet och skäller för att dels dra till sig fågelns uppmärksamhet samtidigt som den vägleder jägaren. Exempel på skällande fågelhundar är finsk spets och norrbottenspets.

Grythundar

Grytjakt bedrivs främst på räv men även på grävling och mårdhund. Vid jakt med grythundar arbetar denne under jorden i djurets gryt. Hundraser som främst används är olika sorters borderterrier såsom border, jack russel och tax, företrädesvis korthårig.

Kortdrivande och stöthundar

Här används en mängd olika hundraser. En stöthund stöter och driver främst klövvilt över kortare sträckor samtidigt som den oftast ger intensivt skall. Dessa hundar kan man säga agerar ”viltskrämmor” och krav på spårnoggrannhet saknas.

Om hunden skäller eller ej beror på ras och individ. De allra flesta skäller dock så länge de har mycket god kontakt, vid upptaget och strax därefter.

Vid rådjursjakt används dessa hundar i marker med mycket rådjur där terrängen är omväxlande med grantätningar insprängda i glesstammiga lövskogspartier eller dungar omgivna av mer eller mindre öppen mark.

Jaktformen är vanligast i Sydsverige och bedrivs som ensamjakt eller av två eller tre jägare tillsammans.

Eftersom flera av raserna som används är snabba gäller det att de inte tillåts hetsa klövvilt utan endast sätter fart på viltet och därefter återvänder till föraren. Hunden skall även gå att ta av drevet när så krävs.

Efterlydnad är därför viktigt.

När man jagar med "kortdrivare" eller "stöthundar" behövs fler jägare för att så många pass som möjligt kan besättas detta eftersom rådjuren normalt inte "buktar" vid denna jaktform utan lämnar såten mer eller mindre omgående när hunden fått kontakt. Jakten blir mer eller mindre som en drevkedja som skapar allmän oro och tillsammans med hundarna får jägarna rådjuren i rörelse. Samtidigt jagas ofta även annat klövvilt, som till exempel hjort och vildsvin.

En kortdrivande hund är den som driver max en halvtimme. Endast två hundraser används som kortdrivare, wachtelhund och tysk jaktterrier.